

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۵/۰۳
شماره: ۱۲۴۲/صت ۱۴۰۰
پیوست: دارد

« ۲۲ تیر، زادروز محمدبن موسی خوارزمی، روز فناوری اطلاعات »

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر رئیسی رئیس محترم منتخب جمهوری اسلامی ایران

باسلام و احترام،

همانطور که مستحضرید اخیراً طرحی تحت عنوان «صیانت از حقوق کاربران در فضای مجازی» در مجلس شورای اسلامی مطرح شده و گروهی از نمایندگان محترم مجلس در صدد ارائه آن در صحن علنی یا تصویب آزمایشی آن مبتنی بر اصل ۸۵ قانون اساسی هستند. علیرغم ابراز نگرانی گسترده فعالان و دلسوزان نظام اعم از متخصصین بخش خصوصی، مدیران دولتی، نمایندگان مجلس و قوه قضائیه و صاحب‌نظران عرصه فناوری اطلاعات در خصوص ایرادات بزرگ طرح، چالش‌های پیش رو و آسیب‌های پیدا و پنهانی که می‌تواند از منظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ایجاد کند، شوربختانه و ناباورانه، تاکنون تنها برخی اصلاحات جزئی (و در برخی موارد افزایش تصدی‌گری و تحمیل هزینه‌های بی‌مورد به بیت‌المال) را در پی داشته و طراحان آن اصرار بر تصویب عجولانه طرح پیش از آغاز به کار دولت جنابعالی دارند، که از این منظر نیز مایه تعجب و تأمل است. اجازه دهید صریح و بی‌پرده خدمت شما عرض کنیم که روی دیگر این طرح، نه صیانت از کاربران در فضای مجازی، که مخدوش کردن فضا برای کاربران و کسب‌وکارهای فضای مجازی بوده و در خوش‌بینانه‌ترین حالت می‌توان اظهار داشت که عدم درک درست مختصات فنی و اقتصادی زیست-بوم دیجیتال و فضای مجازی موجب تهیه چنین طرح فاجعه‌باری شده است.

چرا در طلوعه دولت سیزدهم چنین طرح بحث برانگیز و آسیب‌زننده‌ای بدون در نظر گرفتن ملاحظات جدی دلسوزان و صاحب‌نظران باید تصویب شود؟ چرا دولت جدید می‌باید در ایام تحویل قوه مجریه با تصویب قانونی در خصوص فضای مجازی که به تعبیر مقام معظم رهبری «یک بخش حقیقی از زندگی مردم شده» مواجه شود که فاقد پشتوانه اجرایی و ظرفیت‌های مناسب جاری‌سازی و نگاه واقع‌بینانه، عزت‌مندانه و مقتدرانه در بهره‌گیری از فرصت‌های این عرصه و فائق آمدن بر چالش‌های مترتب بر آن باشد؟

معتقدیم کارهای انجام نشده در زمینه شبکه ملی اطلاعات و به سامان رساندن فضای مجازی بسیار بیشتر از اقدامات انجام شده است، لکن تحقق اهداف کلان صیانت کاربران در فضای مجازی و تحقق حکمرانی سایبری در تراز گام دوم انقلاب اسلامی، با اصرار بر تصویب این طرح بدون در نظر گرفتن انتقادات جدی همه صاحب‌نظران و دغدغه‌مندان امری محال می‌نماید.

مگر می‌شود حتی تخصصی‌ترین امور فنی مترتب بر فضای مجازی را به کمیسیون عریض و طویل، به بزرگی کابینه دولت و شورای عالی فضای مجازی سپرد و از آن انتظار چابکی و کارآمدی داشت؟ گویا تدوین‌کنندگان این طرح گمان کرده‌اند ازدحام دستگاه‌ها و نهادها در یک کمیسیون و آن هم در عالی‌ترین سطوح مدیریتی رافع نیازها و چالش‌های پیچیده و پرتغییر فضای مجازی است. همچنان از فرمایشات رهبر انقلاب وام می‌گیریم که «حرکت ما در مواجهه با فضای مجازی می‌تواند با حزم و تدبیر باشد یا ... به صورت سهل‌اندیشانه باشد! یعنی انسان پیچیدگی کار را نبیند، آن پیچ‌های کار و مشکلات کار را انسان توجه نکند»

نادیده گرفتن حدود ۳۰۰ هزار کسب‌وکار کوچک و متوسط و مشاغل خانگی فعال در شبکه‌های اجتماعی که بر اساس الزامات این قانون همگی در معرض ریسک تعطیلی قرار خواهند گرفت، یا منوط کردن تداوم فعالیت خدمات بین‌المللی به پذیرش شرایطی که از اساس به دلیل شرایط خاص کشور (ناشی از تحریم‌های ظالمانه) امکان تحقق ندارند، به

« نسخه کاغذی بدون مهر برجسته، فاقد اعتبار است. »

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۵/۰۳
شماره: ۱۲۴۲/صت ۱۴۰۰
پیوست: دارد

نواختن سرنا از سر گشادش می‌ماند؛ و همه اینها تنها بخش کوچکی از آسیب بزرگ این طرح بر پیکره تضعیف شده اقتصاد است.

ما اعضای هیات مدیره و نمایندگان منتخب نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران باور داریم تصویب این طرح با محتوای فعلی، کاربران حقیقی و حقوقی را در برزخی بزرگ و حاکمیت و دولت را نیز با چالشی بزرگتر گرفتار خواهد کرد و لذا از عاقبت تصویب این طرح به خدا پناه می‌بریم. بر این اساس در گام نخست، ایرادات جدی این طرح را طی هفت بند در بیانیه مورخ هشتم تیرماه خود خطاب به نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی عنوان کردیم، که به پیوست تقدیم حضرتعالی شده است. لکن گویا اراده تصویب این طرح به هر شکل ممکن و در کوتاه‌ترین زمان، قوی‌تر از هر صدای خیرخواهانه و عاقبت‌اندیشی است. در گام دوم از حضرتعالی مجدانه تقاضا می‌کنیم درخواست توقف طرح مذکور در مجلس و فرصت دادن به بررسی همه‌جانبه این طرح بن‌افکن و زیان‌بار با حضور نمایندگان بخش خصوصی، دولت جدید و البته نمایندگان همسو یا مخالف طرح در فضایی کارشناسی و مصلحت‌خواهانه را به طریق مقتضی صادر فرمایید.

امید است با درایت امیدبخش جنابعالی زمینه بهره‌گیری هوشمندانه و درست از ظرفیت‌های بی‌بدیل فضای مجازی و البته فائق آمدن بر چالش‌ها و نگرانی‌های مترتب بر آن، که همواره مورد تاکید حضرتعالی هم بوده است، فراهم شود. ان شاءالله.

با تشکر

اعضای هیات مدیره سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران

رونوشت:

- جناب آقای مهندس اسلامی، رئیس محترم هیات مدیره سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران
- جناب آقای مهندس کشاورز، دبیر محترم سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران

« نسخه کاغذی بدون مهر برجسته، فاقد اعتبار است. »

نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی،

با سلام؛

به خواست شما، طرحی با عنوان «حمایت از حقوق کاربران و خدمات پایه کاربردی فضای مجازی» در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته که علیرغم وجود برخی موارد مثبت، نکات منفی متعددی در آن دیده می‌شود که مایه نگرانی فعالان فناوری اطلاعات کشور شده است. تلاش برای نظم‌دهی به تنظیم مقررات در فضای مجازی، حمایت از خدمات و کسب‌وکارهای داخلی، انگیزه صیانت از حقوق کاربران و حریم شخصی آنها و همچنین تلاش برای پیشگیری از تخلفات و کوتاهی‌ها در حفاظت از داده‌های خصوصی یا محرمانه از جمله ویژگی‌های مثبت این طرح است.

اما اشکالات این طرح به مراتب بیشتر از مزایای آن است و به همین دلیل توصیه جدی سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان تهران بر کنار نهادن این طرح و شروع تدوین طرحی جدید با مشارکت مجلس، دولت و بخش خصوصی است. برخی از مهم‌ترین موارد منفی این طرح را می‌توان به صورت زیر برشمرد؛ با این تاکید که اشکالات طرح محدود به این موارد نبوده و اینها نمونه‌هایی از اشکالات جدی طرح است:

۱- در ماده نخست این طرح، مفهومی به عنوان «خدمات پایه کاربردی» تعریف شده که طبق تعاریف این ماده تقریباً شامل همه خدماتی می‌شود که کاربرد اینترنت را برای کاربران معنادار می‌کند. طبق این طرح همه سرویس‌های مهم از پیام‌رسان گرفته تا نقشه و از جویس‌گر گرفته تا میزبانی داده، اعم از داخلی و خارجی، باید مجوز فعالیت در ایران دریافت کنند (مفاد فصل سوم طرح) و متعهد به رعایت انبوهی از تکالیف و الزامات شوند (مفاد فصل پنجم طرح). سرویس‌دهندگانی که به این الزامات تن ندهند طبق ماده ۲۷ این طرح فیلتر و مسدود خواهند شد. بسیار بعید است شرکت‌هایی نظیر اینستاگرام، گوگل، لینکدین، واتس‌آپ و بسیاری شرکت‌های خارجی دیگر بپذیرند که در چارچوب این قانون عمل کنند؛ یعنی مثلاً به ماده ۲۵ طرح که باید در کمتر از ۱۲ ساعت مصوبات کمیته فیلترینگ را اجرا کنند گردن نهند. نکته عجیب‌تر اینجاست که در صورت اجرای ماده ۲۳ این طرح تقریباً واردات همه انواع گوشی‌های هوشمند، تبلت و کنسول‌های بازی ممنوع خواهد شد. قطعاً این شیوه قانون‌گذاری منطقی و واقع‌بینانه نیست و مغایر راهبرد مقررات‌زدایی نظام است.

۲- طبق مفاد فصل دوم این طرح، به نهادی به اسم کمیسیون عالی تنظیم مقررات اختیارات بسیار گسترده‌ای حتی در سطح قیمت‌گذاری خدمات و تعیین وضعیت مالکیت و مدیریت شرکت‌ها اعم از داخلی و خارجی داده شده است. سوال اینجاست در حالی که سیاست راهبردی نظام مبتنی بر تسهیل کسب‌وکار و حذف مقررات زائد و دست و پاگیر است، چرا باید چنین سازوکار عریض و طویلی ایجاد شود؛ آن هم در حوزه‌ای که نیازمند چابکی و سرعت عمل است؟ ۲۲ بند وظایف این کمیسیون به قدری گسترده و بعضاً فنی و عملیاتی است که اجرای آنها نیازمند استخدام صدها نفر نیرو و ایجاد سازمانی بزرگ ذیل این کمیسیون است. بی‌هیچ تردید می‌توان پیش‌بینی کرد این کمیسیون هم به سرنوشت برخی مجموعه‌های دولتی ناکارآمد دیگر دچار

خواهد شد که ضمن بزرگ‌تر کردن ساختار دولت و ایجاد هزینه‌های مادی و معنوی برای حاکمیت، موانع جدیدی پیش روی کسب‌وکارهای بخش خصوصی خواهد گذاشت.

۳- طبق ماده ۷ این طرح، مرزبانی فضای مجازی و دفاع سایبری از کشور به ستاد کل نیروهای مسلح واگذار شده است. ضمن احترام به مجاهدت‌ها و ایثارگری‌های سربازان وطن در حفاظت از تمامیت ارضی کشور، نمی‌توان از بی‌اعتمادی نمایندگان مجلس به سربازان جبهه فناوری که در کسوت مهندسی به مرزبانی دانش در کشور همت گمارده‌اند متاسف نبود. این بی‌اعتمادی تا حدی بوده که این وظیفه به نهادی واگذار شده که فاقد نیروهای تخصصی و مهارت‌های کارشناسی برای انجام این مأموریت خطیر است. ضمناً شما نمایندگان محترم مجلس بهتر می‌دانید که در مرزهای فیزیکی کشور، فرض بر منع تردد و ممنوعیت هرگونه مرادده است مگر آنکه مجوز آن صادر شده باشد. آیا قرار است با همین نگاه به تبادل دانش و اطلاعات با جهان خارج هم نگرسته شود؟

۴- در فصل چهارم این طرح تمهیداتی برای حمایت از خدمات داخلی پیش‌بینی شده که ناشی از انگیزه مثبت و خیرخواهانه نمایندگان محترم بوده است. اما ما نمایندگان صنف فناوری اطلاعات و ارتباطات بر این باوریم که هیچ رشدی در فضای بسته رخ نخواهد داد و ترجیح می‌دهیم در فضایی باز با سرویس‌های خارجی رقابت کنیم و تردید نداریم که در صورت کاهش مداخلات غیرضروری دولت و ایجاد ثبات سیاسی و اقتصادی، در این رقابت به شیوه‌ای حرفه‌ای و پایدار، پیروز میدان خواهیم بود. همچنین نمی‌توانیم تجربیات شکست‌خورده متعدد در حمایت‌های غیرکارشناسی از خدمات داخلی که جز فساد و رانت و اتلاف بیت‌المال حاصلی نداشته را از خاطر ببریم.

۵- در ماده ۲۴ تکالیفی برای حمایت از حریم خصوصی کاربران پیش‌بینی شده که در بسیاری موارد تکالیف به‌جا و شایسته‌ای هستند. اما در بندهای ۱۰ تا ۱۳ این ماده شرکت‌های خدمت‌دهنده اعم از داخلی یا خارجی، ملزم به ارائه نامحدود اطلاعات و داده‌های کاربران به نهادهای ذی‌صلاح شده‌اند، بی‌آنکه مشخص شود این نهادها کدامند و این اطلاعات طبق چه ضوابطی باید ارائه شود. طبیعی است که همواره با حکم قضایی می‌توان به هر اطلاعاتی دسترسی داشت، اما شایسته نیست در طرحی که با عنوان صیانت از حقوق کاربران نام‌گذاری شده چنین الزام مبهم و تفسیرپذیری به قانون بدل شود.

۶- در فصل ششم این طرح که به مسوولیت‌ها و ضمانت اجراها اشاره شده مجموعه‌ای از مجازات‌ها برای تخلف از ضوابط و الزامات این طرح پیش‌بینی شده که تشخیص آنها به هیاتی مرکب از ۳ نفر قاضی به انتخاب رئیس قوه قضاییه و ۲ نفر متخصص فضای مجازی به پیشنهاد شورای عالی فضای مجازی واگذار شده است. این در حالی است که رسیدگی و صدور رای در این موارد که منجر به سلب حقوق قانونی اشخاص و بعضاً مجازات نقدی و حبس می‌شود باید در چارچوب آیین دادرسی و در محاکم قضایی انجام شود. مفاد فصل ششم این طرح به صراحت و در موارد متعدد در تعارض با قواعد قضایی و رویه‌های دادرسی جاری است.

۷- در ماده ۲۸ این طرح هیاتی برای تجدیدنظر در آرای بدوی شامل دو قاضی دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس قوه قضاییه و یک صاحب‌نظر به انتخاب سازمان نظام صنفی رایانه‌ای پیش‌بینی شده است. در کمال احترام، سازمان نظام صنفی رایانه‌ای ترجیح می‌دهد وقتی که در مراحل مختلف تدوین و بررسی این طرح

« نسخه کاغذی بدون مهر برجسته، فاقد اعتبار است. »

طرف مشورت نبوده و در کمیسیون‌ها و نهادهای دیگر پیش‌بینی شده در این طرح هیچ نقشی ندارد، در بخش مجازات و داوری هم نقشی نداشته باشد. شایسته نیست نمایندگان صنف، تنها در جایی حاضر باشند که قرار است حکم محکومیت صادر شود.

نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی

ضمن احترام مجدد به نقش تقنینی و نظارتی شما و قدردانی از همت شما، واقعیت این است که بدنه صنعت فناوری اطلاعات نگران تبعات تصویب چنین طرحی است. به خصوص که ظاهراً برخی نمایندگان قصد دارند این طرح را در چارچوب اصل ۸۵ قانون اساسی، از صحن علنی مجلس دور کرده و پشت درهای بسته کمیسیون به تصویب برسانند.

تردید نیست که اینترنت و فضای مجازی مهم‌ترین عامل تاثیرگذار بر زندگی روزمره و کسب‌وکار همه مردم ایران است. چرا موضوعی به چنین اهمیت و با این عمق و گستره تاثیرگذاری باید در جمع محدود اعضای یک کمیسیون و دور از چشم مردم و رسانه‌ها و نهادهای مدنی بررسی شود؟ ما به انگیزه شما برای ساماندهی فضای مجازی و نظم‌دهی به این بخش احترام گذاشته و خود را با شما همدل می‌دانیم اما چنین اقدام خطیری مستلزم دوراندیشی و واقع‌بینی بیشتری است و گرنه این طرح نیز به سرنوشت ده‌ها طرح دیگری دچار خواهد شد، که به دلیل امتناع جامعه عملاً از حیز انتفاع ساقط شده و تنها به بخشی از تاریخ قانون‌گذاری کشور بدل شده‌اند.

سازمان نظام صنفی رایانه‌ای معتقد است طرح فعلی دارای اشکالات جدی و مبتنی بر نگرشی است که ناکارآمدی آن اثبات شده و نتیجه‌ای جز کوتاه کردن سقف پرواز کسب‌وکارهای فناورانه ایرانی و ناامیدی شهروندان ندارد. به همین دلیل خواسته ما کنار نهادن این طرح و حذف آن از دستور کار مجلس شورای اسلامی است.»